

pov. Ko so 10 kop in 12 snopov jezhmena omlatili, ga je bilo ravno 30 mernikov. Dobro se je delo plazhalo. Jezhmen, zhe ravno je bil redek, je imel grosno veliko in kofhato klafje, takó, de se je vřak nad njim zhudil. Is tega vidimo, de sa obilno obrodenje shitniga fadú ni potreba, de bi shito moglo slo gořto fejano biti. Redkejši, ko je vsejano, vezhi klafje naredí, lepřhi in obilniřhi sernje obrodí, in se tudi per femenu pervarje.

Nekteri kmetovavez miřli, zhe bolj gořto bo fejal, vezh bo perdelal Tode fkuřhnja uzhi, de tiřti, kteri pregořto feje, malo perdelala in pa le drobniga, malovredniga shita, sato, kër pregořto shito je eden drugimu na poti; in bilika biliko satare, de se ne more rasřhirjati in se isdelati do dobriga. Solnzhna řvitloba in toplota ne morete semlje do korenin řpariti, kar je k řfaki rařti potrebno, sató pregořto shito nemore debelo in sdatno biti.

Shita fejati ne pregořto, tudine prerredko je narbolj prav, kar umniga kmetovavza ni treba dořti uzhi.

V-i.

Jesenski perdelki.

Iz řořtanja.

Podzemljic (krompirja) smo to léto obilno in take debelosti pridelali, de že veliko lét ne takiga. Teřtvali smo jih in našli prav veliko po funti, dva pa tudi pět ja clo sedem funtov težke. Tudi zimski krompir se mi letařno léto bolji obnařa, kakor lanskó. Ker obilno krompirja imam, bodem po uku Novic skusil moko iz njega délati, bom le vidil, kakó rahljí in kakořniga okusa bodo řtrukli in pomiznica iz nje.

P. Musy.

Iz Krajnskiga.

Tudi mi smo z letařnimi jesenskimi pridelki prav zadovoljni; vsiga je dovelj, razun sadja, kteriga so povsod le malo pridelali. — Ajda se je većidel prav dobro obnesla; hvala Bogu! ajdovnika in řgancov bo dovelj; krompirja se je obilno pridelalo, pa tudi korenja; posebno pa repe toliko pričakujemo, de jo ne bomo vedili, kam spraviti. „Kadar je dovelj repe, je malo bolnikov“ pravijo zdravitelji; po tem takim bomo Boga hvalili, zdraviteljem pa slovo dali. — Buće so letas zlo debele zrastle; neki kmetovavec v V-i, je imel na svojimu vertu med drugimi tri posebno debele buće; ena je imela 46, druga 40, tretja pa 39 funtov. — Vina bo, kakor pravijo, tudi obilno, kakřen pa bode, nam bodo že vinoredniki oznanili. — Zelje pa le malo kje obilniga pridelka obéta. — Hvala bodi Bogu, de nas je tako milostljivo slane in to će obvaroval in letařniga leta ni k 1544, 1644 in 1744 pridruřil, v kterih je, kakor smo v 32. listu govorili, sploh slaba letna bila.

Kmet je bolj pameten in boljiga řerza, ko gořpod.

(Refniřhna pergodba.)

Pretezheno řpomlad pride kmet k nekímu gořpodu v opravkih v Ljubljano; gořpod je bil velik prijatelj ptizhev in imel jih je v svoji řtanizi med oknji in v kletkih vezh řfake bashe. Ko jih je kmet sagledal, mu rezhe:

Kakor se vidi, imajo vefélje s ptizhi. — Koliko jih imajo?

Gořpod. řheřtnajřti jih imam in veliko vefélja mi delajo. řpomlad in po létu mi řladko prepevajo, v jeřeni mi pa druge s svojim pětjem vabijo, de jih lovím.

Kmet. Lepo drushino imajo! Ali so jih uzhi, takó lepo pėti?

Gořpod. Kaj pa de? Ali ne veřte, kako mi ptizharji řvoje ptizhke, slařti řhinkovzhke uzhimo?

Kmet. Kakó le?

Gořpod. Kakó? Ali ne veřte, de jih oflepimo! Glejte, med témi řheřtnajřtimi jih je dvanajřt oflepljenih? Vře řim řam oflepil!

Kmet. Ubogi ptizhki!

Gořpod. Řevzhki so řeř; sa to pa, kër řim jih oflepil, de mi lepřhi prepévajo, jih tudi bolj redím.

Kmet. Gořpod! řtokrat vezhji vefélje bi jim ptizhki delali, zhe bi jim bili vid puřtili in s tém jih redili, s komur jih natura řama preřhiví. Pětje, ktero jim toliko vefélja dela, je ubogim ptizhkam pětje řhalořti, in gorjé zhloveku, komur so řlařovi ptuje řhalořti in neřrezhe řlařovi vefélja. Jes miřlim, de řerze taziga zhloveka tudi sa ljubesen njegovih bratov obzhutljivo biti ne more!

a-zh.

Dopiř is Zerklanřke fare.

řhe to le naj k našim „Novizam“ pridenejo, kar ljudje sa zopernijo imajo, pa ni.

Zhe ima krava rudezhe, viřhnjevo ali pa slo vodeno mléko in tanjko řmeteno dela; kaj je le vezhidel vsrok te napake? Jeřt miřlim mehkuřnost řhivine. řredřivo, ki řim jeřt řoper to napako řhe okoli řtokrat řkuřil, se v kovarřkim ognju dela; jeklo in řhvepljo se mora namrezh vkupej řtopiti, kar se takó le naredí: Vsame se nekáj jekla, pořtavim toliko, kolikorřhna je klinja eniga nořha, dene se v ogenj in kader je rasbeleno, se vunkaj vsame in urno s řhvepljem po njemu podergne. To řtorivřhi, bo prozh řteklo kakor řhlindra; to řhlindro morarř v řhtupo řtolzhiti in jo kravi na kruři ali na řesanzi dati 2 lota; zhe pa vezh, je toliko bolji. — Kdor tega ne verjame *) naj le řam pořkufi; řaj mu prilošnosti ne manjka to řtoriti, pořfébno ondi, kjer je dořti krav, ktere imajo tako mléko, ktero jeřt mertvo imenujem, sató, kër je bres vře prave mořhi. De bi se vrashe in zopernije po řhirokim saterle, me je priřililo řvojo řkuřhnjo v „Novizam“ osnaniti.

Janes Kerzh, řhagmořřter na Reki.

Hranilnize řhořhtanjřkih uzhenzov.

řhé po otroku, ki sazhne denar řposnavati, vémo řklepati, kakorřhni gořpodar bode odrarřeni zhlovek. Neki otrok řhé pri řgodnih nogah řvoje řdenarje in rezhi dobro okovarja in v dobizhek obrařha; drugi jih pa malo obrařta in řapravlja;

Kar se pa řantizh nauřhi,

To mladenzh in řarzhik řtorí.

Slo je tedaj potrebno, otroke řgodej varzhnořti vaditi in jih od řapravljivořti odurazhati.

Merřelo se mi je uzhenze viditi, krajzer sa krajzerjem řapravljati, sa řladkarije isdati ali zlo saigrati. Opominjam jih vezhkrat, de nej ne delajo takó, pa vře moje řvarjenje je malo pomagalo. Drugo ři vmiřlim. Dam pri lonzharju sa vřaziga uzhenza

*) Kër so mnogoverřni vsroki, is kterih imenovane napake, pořfébno pa rudezhe mléko, isvirajo, bi ne bilo dobro, bres vřiga raslořhka řhvepljeno jeklo (Stahlschwefel) vřelej rabiti, kar je našim bravzam ni davnej „řogovor řhivinskiga řdravitelja s hiřhno gořpodinjo“ raslořhno dokasal. Takrat pa, kader řama mehkuřnost řhivine (Schwäche, Schläfheit) to napako ořnuje, je imenovano řredřivo gotovo dober pripomořhik, kravje mléko poboljšhati. Vredniřtvo.

hranilnizo napraviti in uzhenzam prav vshivo pred ozhi postavam potrebnino varzhnosti in povém, kakó krajzer krajzerju pripomore. Ta in uni je vbosih starishev, pa varzhnost ga je obogatila, takó snamo tudi mi h premoshenju priti, zhe fmo le marljivi in varzhni.

Lonzhar prinefe sverhano kripo (kofh) hranilniz, ki jih med sto in petnajst uzhenzov rasdelim in jim velim, fledni krajzer, ki ga priflushijo ali kje vdar dobijo, hraniti. Nar boljshi gospodarje zhem pri fholarfki fkufhnji (sprafhovanju) ali zlo v novizah pohvaliti in fhe kakfhno drugo vefelje jim pripraviti, in od tega zhafa ni bilo fladkoritnika ne igravza med uzhenzi viditi.

Po fholarfki fkufhnji fmo hranilnize po redi raskovali in vfazimu uzhenzu njegov saklad na roke nafhteli.

Od binkufhtne fabote do 9. Kimovza je to sberilo terpelo; nar vezh fi je perdobil Franze Apat 8 gold. — Martin Apat 5 gold. in 25 kr. — Šrebre Joshefa 4 gold. in 24 kr. — Šamonik Franze 3 gold. in 27 kr. v frebri. Nar uboshnifhiga uzhenza je bil saklad pa le dva krajzerja v kotlovini, in vfih uzhenzov pa *) skup 87 gold. 22 kr. v frebri.

Kdo bi fi bil miflil, de bi pri krajzerjih v treh mefzih tak lep isnefik dotekel? Bres te naredbe bi gotovo vezhidel prihodkov bilo sapravljenih, ki sdaj otrokam in starishev vefelje vsrokujejo.

Sopet dobi vfaki uzhenz hranilnizo s opomnikam, novi saklad do prihodne fholarfke fkufhnje fi sberati, in takó sa fvoj shivi dan varzhnosti fe vaditi.

P. Musy., uzhitej.

Nekaj od Slovincov.

(Na dalje.)

9. Ali se sme govoriti od starih časov, kakó je nekadaj bilo? — Ali ni morebiti greh, kadar si kaj povémo od slovenskih Sibil, od žalikžen? — Jaz mislim, da to ni celo nič kriviga. — Saj se učeni ljudje nalaš učijo dogodivšin (zgodovin), pa še nisim slišal, da bi to prav ne bilo; še le hvalijo jih, da so učeni, kér znajo praviti, kako se je nekadaj na svetu godilo. — Kar je drugim lepó, ne obračaj Slovincu na gerdó! — Kaj? Ali se ne učijo ljudje cele bukve od rimskih in gerskih krivih bogov (malikov)? To ne storijo, da bi na njih verovali, temuč samo, da véjo, kaka je véra bila starih Rimljanov in Gerkov. Sami pa ostanejo terdni kristjanje. Ali ni taka? Obhodil sim se s Slovinci na Krajskim, Štajerskim, Koroškim in Goriškim — pa kolikor jih jaz poznam, nikoli ne verjamem, da bi bil iz med nas kdo tako neumen, da bi Sibilo ali belo ženo, kakor kako boginjo molil; ali kakor svetnico častil, klečal in zdihoval: „Sveta Sibila prosi Boga za nas!“ Slovenec sicer kadaj reče: To in to je že Sibila rekla, postavim: da mora turšico, ali podzemljice posajati o mladi ali o stari luni; pa to hoče samo reči: že nekadaj so ljudje takó delali. Taka beseda je takó malo kriva, kakor, ako bi človek rekel: bo lépo ali gerdó vreme, kér v pratiki tako stoji. — Bodimo pametni! — ne obrekujmo mi sami svojiga slovenskiga národa!

*) Kaj ne ljubi otrozhizhi! val vefeli, takó ozhitno pohvaljeni biti? Le lepo hranite fvoje krajzerzhke tudi prihodnjizh; sakaj pravizhno saflushen ali pa prihranen denar zhloveka nar bolj vefeli. Vrednistvo,

Slovinci so terdni kristjanje in pobožni ljudje, ako ravno si kadaj kaj povejo od starih časov ali od slovenskih Sibil. Idi ob nedelji ali ob prazniku v kako slovensko cerkev in vidil bodeš, kakó naši ljudje na Krajskim pobožno molijo — kakó na Goriškim vsi z jednim glasam lepo pojó, kakó na Štajerskim, zvesto božjo besedo poslušajo; prepričal se bodeš, da je naše ljudstvo pobožno, da so Slovinci dobri kristjanje. — Obrekovati jedniga jedniga človeka že ni prav, koliko krivejši je po nedolžnim obdolžiti cel jeden rod, kakor da bi bili naši Slovinci polni samih krivih vér. — Bodimo pravični! mi sami proti sebi, proti svojimu narodu! Ako se mi Slovinci sami zametujemo, kdo nas bode spoštoval? — Kdor je sam sebi hud, komu bo dober? —

(Konec sledí.)

Zmes.

Rus svojo domovino imenuje sveto, Françož svojo lepo, Angličan staro, Némec dobro, Čeh milo i. t. d. — Kako pa Krajnc svojo imenuje?

Gospod in Služabnik. „Zbudi me ob štirikih, de se okoli petih na pot spraviva.“ — „Je že prav, le pozvonite.“

Število Judov primérja Bernoutti na šest milionov. Pol jih živi zunej Evrope, z druge polovine pa jih je čez poldrugi milion na Ruskim in Polskim, 6 sto in 70 tavžent na Avstrijskim, okoli 20 tavžent na Pruskim, 70 tavžent na Francozkim, 53 tavžent v Niederlandskim, 41 tavžent na Laškim, 25 tavžent v Anglii, 16 tavžent v Krakovskim skupvdarstvu.

Po rimskim iménoslovu (šematizmu), ki je ravno na svitlo prišel, so sv. Oče Papež 18. Kimovca t. l. 79 let dopolnili, in sedijo na rimskim prestolju od leta 1831, 2. Svečana. Sveto zbiraljše šteje 60 kardinalov. Od teh je nar stareji kardinal Tadini, od 85 let, nar mlaji pa knez Švarcenberg, ki ima 35 let. Število stanovništva v Rimu (zunej Judov) je bilo na koncu leta 1843, sto in sedemdeset tavžent, sedem sto in ena duš.

Popravek.

V opombi k spisu „Pohlevno uprašanje“ poprejšniga lista prosimo, de bi se v tretji verstí družiga reda od zdolej besede: „de si ravnosledni ostanemo,“ izpustile.

Shitni kup.	V Ljubljani		V Krajnju	
	19. Kosoperfka.		14. Kosoperfka.	
	fl.	kr.	fl.	kr.
1 mernik Pshenize domazhe	1	20	1	23
1 „ „ banafhke	1	20	1	21
1 „ Turfhize	—	—	1	—
1 „ Sorfhize	—	—	1	3
1 „ Rèshi	—	52	—	57
1 „ Jezhmena	—	47	—	50
1 „ Profa	—	51	—	57
1 „ Ajde	—	47	—	54
1 „ Ovfa	—	32	—	32